

Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2019 r.
poz. 850, 1474,
1495.

U S T A W A

z dnia 20 kwietnia 2004 r.

o pracowniczych programach emerytalnych¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady tworzenia i działania pracowniczych programów emerytalnych, warunki, które powinny spełniać podmioty realizujące programy, oraz warunki uczestnictwa w tych programach.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) program – program zakładowy albo program międzyzakładowy;
- 2) pracownik – osobę zatrudnioną, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania, spółdzielczej umowy o pracę, osobę zatrudnioną na podstawie umowy zawartej w wyniku powołania lub wyboru do organu reprezentującego osobę prawną oraz członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub spółdzielni kółek rolniczych, a jeżeli umowa zakładowa tak stanowi, także:
 - a) osobę wykonującą pracę nakładczą, o której mowa w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 303 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.²⁾), lub

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2003/41/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (Dz. Urz. UE L 235 z 23.09.2003) oraz dyrektywy Rady 98/49/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie ochrony uprawnień do dodatkowych świadczeń emerytalnych lub rentowych pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 209 z 25.07.1998).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej ogłoszonych przed dniem 1 maja 2004 r., zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1000, 1076, 1608, 1629, 2215, 2244, 2245, 2377 i 2432.

- b) osobę fizyczną wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, 1104, 1629, 2073 i 2244 oraz z 2019 r. poz. 80) stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub
 - c) członka rady nadzorczej wynagradzanego z tytułu pełnienia tej funkcji;
- 3) zakład ubezpieczeń – zakład ubezpieczeń prowadzący działalność, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 381);
 - 4) fundusz inwestycyjny – fundusz inwestycyjny otwarty lub specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1355, 2215, 2243 i 2244);
 - 5) towarzystwo emerytalne – pracownicze towarzystwo emerytalne w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1906 i 2215);
 - 6) fundusz emerytalny – pracowniczy fundusz emerytalny w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
 - 7) instytucja finansowa – zakład ubezpieczeń, fundusz inwestycyjny lub zarządzający zagraniczny, który zarządza środkami gromadzonymi w programie na podstawie umowy z pracodawcą;
 - 8) instytucja finansowa prowadząca IKE – instytucję finansową prowadzącą IKE uczestnika w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1776 oraz z 2018 r. poz. 2215);
 - 9) zarządzający – instytucję finansową lub fundusz emerytalny;
 - 10) konwersja – jednoczesne odkupienie jednostek uczestnictwa w jednym funduszu inwestycyjnym i nabycie jednostek uczestnictwa w innym funduszu inwestycyjnym zarządzanym przez to samo towarzystwo za środki pieniężne uzyskane z odkupienia jednostek uczestnictwa, pod warunkiem że jednostki odkupywane i nabywane są rejestrowane jako stanowiące środki uczestnika odpowiednio ze składki podstawowej lub dodatkowej;

- 11) uczestnik – pracownika lub inną osobę, która przystąpiła do programu;
- 11a) potencjalny uczestnik – pracownika, który ma prawo do przystąpienia do programu i nie jest jego uczestnikiem;
- 12) osoba uprawniona – osobę wskazaną przez uczestnika w deklaracji, która otrzyma środki z programu w przypadku jego śmierci, osobę, o której mowa w art. 832 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, oraz spadkobiercę uczestnika;
- 13) środki – środki finansowe gromadzone w celu realizacji programu, inwestowane w jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, jednostki ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego działającego na podstawie przepisów o działalności ubezpieczeniowej, jednostki rozrachunkowe funduszy emerytalnych albo jednostki wyodrębnione przez zarządzającego zagranicznego – na rachunku uczestnika prowadzonym przez zarządzającego lub środki pieniężne na rachunku uczestnika, prowadzonym na podstawie zakładowej umowy emerytalnej przez zarządzającego;
- 14) organ nadzoru – Komisję Nadzoru Finansowego, o której mowa w ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 298 i 326);
- 15) wynagrodzenie – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe uczestnika w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 i 303), bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 tej ustawy;
- 16) rachunek – zapis w rejestrze uczestników funduszu inwestycyjnego, rachunek, na który są wpłacane składki do funduszu emerytalnego, lub rachunek w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym prowadzony na zasadach określonych w ustawie, a w zakresie nieuregulowanym w ustawie – na zasadach określonych w przepisach właściwych dla tych rejestrów i rachunków;
- 17) IKE – indywidualne konto emerytalne w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego;
- 18) wypłata – dokonaną przez uczestnika lub osobę uprawnioną wypłatę gotówkową lub realizację przelewu środków zgromadzonych w ramach

- programu na wskazany przez uczestnika lub tę osobę rachunek bankowy – na warunkach określonych w umowie zakładowej, w przypadku spełnienia warunków określonych w ustawie;
- 19) wypłata transferowa – przekazanie środków na warunkach określonych w ustawie do innego programu, na IKE uczestnika albo osoby uprawnionej, z PPK zmarłego uczestnika PPK, lub z IKE uczestnika albo osoby uprawnionej do programu w przypadkach i na warunkach, o których mowa w przepisach o pracowniczych planach kapitałowych i w przepisach o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego;
 - 20) zwrot – wycofanie środków zgromadzonych w ramach programu w przypadku jego likwidacji, jeżeli nie zachodzą przesłanki do wypłaty bądź wypłaty transferowej;
 - 21) dyspozycja – polecenie dokonania wypłaty albo wypłaty transferowej składane przez uczestnika zarządzającym;
 - 22) NIP – numer identyfikacji podatkowej nadany zgodnie z przepisami o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników;
 - 23) zagraniczny organ nadzoru – krajowe władze państwa członkowskiego Unii Europejskiej wyznaczone przez to państwo do wykonywania zadań związanych z nadzorowaniem realizacji programu emerytalnego przez pracodawcę mającego siedzibę w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;
 - 24) zarządzający zagraniczny – podmiot, niezależnie od jego formy prawnej, mający swoją siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, podlegający nadzorowi organu nadzoru tego państwa, którego przedmiotem działalności jest gromadzenie środków pieniężnych i ich lokowanie, z przeznaczeniem na wypłatę uczestnikom programu emerytalnego po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego;
 - 25) PPK – pracowniczy plan kapitałowy w rozumieniu ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. poz. 2215);
 - 26) trwały nośnik informacji – instrument pozwalający uczestnikowi na przechowywanie informacji kierowanych osobiście do tego uczestnika

w sposób, który umożliwia przyszłe korzystanie z tych informacji, przez okres odpowiedni do ich celów, i który pozwala na niezmienione odtworzenie przechowywanej informacji.

2. Do osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a–c, przepisy ustawy o stosunku pracy i pracodawcy stosuje się odpowiednio.

Art. 3. Program jest tworzony w celu gromadzenia środków uczestnika przeznaczonych do wypłaty.

Art. 4. Osoba zatrudniona u kilku pracodawców prowadzących programy może w tym samym czasie uczestniczyć w więcej niż jednym programie.

Art. 5. 1. Prawo do uczestnictwa w programie przysługuje pracownikowi, który jest zatrudniony u danego pracodawcy, nie krócej niż 3 miesiące, chyba że umowa zakładowa stanowi inaczej, z zastrzeżeniem ust. 1c.

1a. Do programu nie może przystąpić pracownik, który ukończył 70. rok życia.

1b. Pracownik nie może ponownie przystąpić do tego programu, z którego dokonał wypłaty jednorazowej albo wypłaty pierwszej raty, w przypadku dokonywania wypłaty ratalnej. Ograniczenie określone w zdaniu pierwszym nie dotyczy osób, które dokonały wypłaty jako osoby uprawnione.

1c. Umowa zakładowa nie może przewidywać dłuższego niż 3 lata stażu pracy u danego pracodawcy, uprawniającego do uczestnictwa w programie.

2. W dniu złożenia wniosku o zarejestrowanie programu prawo, o którym mowa w ust. 1, musi przysługiwać co najmniej połowie pracowników zatrudnionych u pracodawcy, który tworzy program.

3. Jeżeli pracodawca zatrudnia więcej niż pięciuset pracowników, prawo, o którym mowa w ust. 1, musi przysługiwać co najmniej jednej trzeciej pracowników zatrudnionych u pracodawcy, który tworzy program.

4. Prawo do uczestnictwa w programie przysługuje również osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, wspólnikowi spółki cywilnej, jawnej, spółki partnerskiej oraz komandytowo-akcyjnej i komandytowej odpowiadającemu bez ograniczenia, który podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli te osoby lub spółki prowadzą program dla swoich pracowników.

5. Przepisy ustawy dotyczące pracowników stosuje się odpowiednio do osób, które są uczestnikami na podstawie ust. 4.

6. Umowa zakładowa nie może przewidywać dla uczestnictwa pracowników w programie żadnych innych warunków poza określonymi ustawą.

Art. 6. 1. Programy mogą być prowadzone w jednej z następujących form:

- 1) funduszu emerytalnego;
- 2) umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego;
- 3) umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym;
- 4) zarządzania zagranicznego.

2. Umowy, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mogą być także zawierane przez pracodawcę z różnymi funduszami inwestycyjnymi zarządzanymi przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych. W przypadku takiej umowy pracownik ma prawo do zmiany funduszu inwestycyjnego lub podziału środków znajdujących się w tych funduszach inwestycyjnych na warunkach określonych w umowie zakładowej. Konwersja między tymi funduszami nie stanowi wypłaty transferowej.

3. W przypadku otwarcia likwidacji jednego z funduszy, w którym są lokowane środki uczestnika na warunkach, o których mowa w ust. 2, zarządzający jest obowiązany niezwłocznie powiadomić pracodawcę o otwarciu likwidacji funduszu. Powiadomienie powinno zawierać informację o firmie i siedzibie likwidatora funduszu.

4. Pracodawca obowiązany jest powiadomić uczestnika o konieczności złożenia w terminie 14 dni oświadczenia woli w przedmiocie zadysponowania środkami pieniężnymi uzyskanymi w związku z likwidacją funduszu.

5. Uczestnik składa pracodawcy oświadczenie woli, o którym mowa w ust. 4, w terminie 14 dni od dnia powiadomienia, o którym mowa w ust. 4.

6. Złożone oświadczenie woli, o którym mowa w ust. 4, pracodawca niezwłocznie przekazuje likwidatorowi.

7. Likwidator obowiązany jest do przekazania środków pieniężnych uczestnika przyznanych w postępowaniu likwidacyjnym na nabycie jednostek uczestnictwa, zgodnie ze złożonym przez uczestnika oświadczeniem woli.

8. W przypadku niezłożenia przez uczestnika oświadczenia woli, o którym mowa w ust. 4, środki pieniężne przyznane uczestnikowi w postępowaniu likwidacyjnym przekazywane są przez likwidatora, w równych częściach, celem nabycia jednostek uczestnictwa pozostałych funduszy, w których mogą być lokowane środki uczestnika.

9. Jeżeli program jest prowadzony w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń, o której mowa w ust. 1 pkt 3, umowa ta powinna przewidywać:

- 1) niepotrącanie kosztów ochrony ubezpieczeniowej ze środków zgromadzonych w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym w przypadku nieopłacenia składki ubezpieczenia na życie oraz związanego z ryzykiem chorobowym i wypadkowym;
- 2) przeznaczanie co najmniej 85% każdorazowej składki podstawowej na ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy oraz co najmniej 1% składki na pokrycie kosztów ochrony ubezpieczeniowej;
- 3) pobieranie z aktywów funduszu, o którym mowa w pkt 2, opłat związanych wyłącznie z pokryciem kosztów, o których mowa w art. 13a ust. 3, i opłat z tytułu zarządzania funduszem;
- 4) otrzymanie przez uczestnika ochrony ubezpieczeniowej w przypadku nieterminowego przekazania składki ubezpieczeniowej przez pracodawcę.

10. Utrzymanie ochrony ubezpieczeniowej, o której mowa w ust. 9 pkt 4, obowiązuje przez okres co najmniej 45 dni od dnia wymagalności składki. Po tym terminie ochrona ubezpieczeniowa może ulec zawieszeniu pod warunkiem, że zakład ubezpieczeń przed dniem ustania ochrony ubezpieczeniowej przekaze pracodawcy informację o fakcie jej zawieszenia.

11. Zawieszenie ochrony ubezpieczeniowej, o której mowa w ust. 10, obowiązywać może przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 12.

12. W przypadku gdy pomiędzy pracodawcą a reprezentacją pracowników zostanie zawarte porozumienie, o którym mowa w art. 38 ust. 4, okres zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej, o którym mowa w ust. 10, może zostać przedłużony do końca okresu zawieszenia przekazywania składek określonego w tym porozumieniu.

13. Umowa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może przewidywać ubezpieczenie wypadkowe i chorobowe, jeżeli jest ona uzupełnieniem ubezpieczenia na życie.

14. Umowa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, nie może przewidywać przeznaczania środków ze składki dodatkowej na koszty ochrony ubezpieczeniowej.

15. Jeżeli program jest prowadzony w formie zarządzania zagranicznego:

- 1) umowa z zarządzającym zagranicznym lub statut funduszu nie może przewidywać pokrycia ze składek ryzyk o charakterze ubezpieczeniowym;
- 2) wszystkie dokumenty niezbędne do prowadzenia programu przewidują gromadzenie środków uczestników na zasadach określonych w ustawie i sporządzane są w języku polskim.

16. Do zarządzającego zagranicznego będącego zakładem ubezpieczeń stosuje się przepisy ust. 9–14.

17. Do zarządzającego zagranicznego posiadającego osobowość prawną, którego udziałowcem jest pracodawca, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy dotyczące formy funduszu emerytalnego.

Art. 7. 1. Prowadzenie przez pracodawcę jednocześnie więcej niż jednego programu jest dopuszczalne w przypadku:

- 1) nabycia zakładu pracy w całości lub jego zorganizowanej części albo nabycia akcji towarzystwa emerytalnego lub
- 2) połączenia pracodawców prowadzących programy.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, w celu zaproponowania gromadzenia środków w jednym programie, w terminie 3 lat od dnia nabycia albo połączenia, pracodawca powinien zmienić umowę zakładową oraz:

- 1) wypowiedzieć lub zmienić umowę z instytucją finansową albo
- 2) z połączonych towarzystw emerytalnych utworzyć jedno towarzystwo i doprowadzić do przejścia funduszu emerytalnego przez jedno z towarzystw oraz dokonać likwidacji drugiego lub sprzedać akcje towarzystwa emerytalnego.

3. Do zmiany umowy zakładowej w przypadkach określonych w ust. 2 stosuje się odpowiednio art. 41.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, nowy pracodawca wchodzi w prawa i obowiązki dotychczasowego pracodawcy wynikające z umowy

zakładowej. Przepis ma zastosowanie odpowiednio, jeżeli program jest prowadzony przez jednego z łączących się pracodawców lub przez pracodawcę, którego zakład pracy lub jego zorganizowana część została nabyta.

Art. 8. 1. Zarządzający ewidencjonuje wszystkie wpłacone składki, przyjęte i dokonane wypłaty transferowe, wypłatę oraz inne operacje na rachunku. Przed dokonaniem wypłaty transferowej zarządzający sporządza informację dotyczącą uczestnika programu, który złożył dyspozycję wypłaty transferowej. Informację tę zarządzający sporządza również w przypadku złożenia przez uczestnika dyspozycji wypłaty albo przeniesienia środków będących następstwem zmiany formy programu lub podmiotu zarządzającego.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) numer wpisu programu do rejestru;
- 2) dane identyfikujące uczestnika: pierwsze imię, nazwisko, datę urodzenia, adres zamieszkania oraz numer PESEL albo numer paszportu bądź innego dokumentu potwierdzającego tożsamość w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego;
- 3) dane identyfikujące pracodawcę: nazwę, numer REGON, NIP, adres siedziby i adres do korespondencji;
- 4) dane identyfikujące zarządzającego, który sporządza informację: nazwę, numer REGON, NIP, adres siedziby i adres do korespondencji;
- 5) wysokość wpłat w ciągu każdego roku kalendarzowego z podziałem na wypłaty z tytułu składki podstawowej i dodatkowej;
- 6) wysokość i daty wypłat transferowych przyjętych przez zarządzającego oraz dane identyfikujące zarządzającego lub nazwę instytucji finansowej prowadzącej IKE, dokonujących tych wypłat transferowych;
- 7) wysokość i datę dokonywanej wypłaty transferowej oraz dane identyfikujące zarządzającego lub nazwę instytucji finansowej prowadzącej IKE, do których dokonywana jest wypłata transferowa;
- 8) sumę wpłaconych po dniu 31 maja 2004 r. składek podstawowych – w przypadku gdy wypłata transferowa jest dokonywana na IKE;
- 8a) aktualną wartość środków pochodzących z wpłat na IKE – w przypadku gdy do programu przyjęto wypłatę transferową z IKE uczestnika;

9) datę sporządzenia informacji oraz imię, nazwisko, funkcję i podpis osoby odpowiedzialnej za jej sporządzenie.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, zarządzający sporządza w dwóch egzemplarzach.

4. Zarządzający w przypadku dokonywania wypłaty transferowej przekazuje wraz z dokonaniem wypłaty transferowej odpowiednio następnemu zarządzającemu albo instytucji finansowej prowadzącej IKE jeden egzemplarz informacji, o której mowa w ust. 1, i informacje uzyskane od wszystkich poprzednich zarządzających oraz od instytucji finansowych prowadzących IKE uczestnika. Drugi egzemplarz informacji, o której mowa w ust. 1, zarządzający przekazuje uczestnikowi.

5. W przypadku dokonywania wypłaty zarządzający przekazuje uczestnikowi informację, o której mowa w ust. 2 pkt 1–6 i 9, oraz informację o wysokości wypłaty.

6. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania informacji, o której mowa w ust. 1, oraz tryb jej przekazywania, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawnego przekazywania informacji.

Art. 9. Określenie „program emerytalny” może być używane wyłącznie do określenia programów uregulowanych w niniejszej ustawie.

Rozdział 2

Tworzenie i prowadzenie programu

Art. 10. 1. Program tworzy się:

- 1) przez zawarcie umowy zakładowej albo umowy międzyzakładowej;
- 2) następnie przez zawarcie umowy z instytucją finansową, z zastrzeżeniem art. 17 ust. 3, albo utworzenie towarzystwa emerytalnego i funduszu emerytalnego albo nabycie przez pracodawcę akcji istniejącego towarzystwa emerytalnego;
- 3) następnie przez rejestrację programu przez organ nadzoru.

2. Umowy nie mogą zawierać warunków uczestnictwa pracownika w programie niezgodnych z przepisami ustawy.

3. W przypadku gdy program ma być prowadzony w formie zarządzania zagranicznego, warunkiem rejestracji programu przez organ nadzoru jest również przekazanie temu organowi przez zagraniczny organ nadzoru informacji o tym, że akceptuje on zarządzanie programem przez zarządzającego zagranicznego. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadku przejęcia przez zarządzającego zagranicznego zarządzania programem już istniejącym.

Art. 11. 1. Umowa zakładowa jest umową zawieraną przez pracodawcę z reprezentacją pracowników.

2. Reprezentację pracowników tworzą wszystkie zakładowe organizacje związkowe działające u danego pracodawcy.

3. Jeżeli u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa, pracodawca zawiera umowę zakładową z reprezentacją pracowników wyłonioną w trybie przyjętym u danego pracodawcy.

4. Umocowanie reprezentacji pracowników wyłonionej w trybie, o którym mowa w ust. 3, do podejmowania czynności przewidzianych przez ustawę wygasa po upływie 24 miesięcy od dnia wyłonienia reprezentacji.

5. Umocowanie, o którym mowa w ust. 4, wygasa przed upływem 24 miesięcy od dnia wyłonienia reprezentacji w przypadku, gdy:

- 1) co najmniej połowa osób wchodzących w skład reprezentacji pracowników przestanie być pracownikami pracodawcy;
- 2) u pracodawcy rozpocznie działalność zakładowa organizacja związkowa.

6. W przypadku wygaśnięcia umocowania reprezentacji pracowników z przyczyn, o których mowa w ust. 4 i 5, dokonuje się wyboru nowej reprezentacji pracowników w trybie określonym w ust. 3.

7. Pracodawca przedstawia reprezentacji pracowników ofertę utworzenia programu, która zawiera:

- 1) projekt umowy zakładowej;
- 2) ustalone w umowie przedwstępnej warunki umowy z instytucją finansową lub statut towarzystwa emerytalnego i statut funduszu emerytalnego albo projekty tych statutów;
- 3) określenie okresu ważności oferty, nie krótszego niż 3 miesiące.

8. Jeżeli w okresie 2 miesięcy od dnia przedstawienia przez pracodawcę reprezentacji pracowników oferty utworzenia programu, o której mowa w ust. 7,

nie dojdzie do zawarcia umowy zakładowej z powodu niemożności uzgodnienia przez strony jej treści, pracodawca może zawrzeć umowę zakładową z organizacjami związkowymi reprezentatywnymi w rozumieniu art. 25³ ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263), z których każda zrzesza co najmniej 5% pracowników zatrudnionych u pracodawcy. Przepis ust. 7 stosuje się odpowiednio.

Art. 12. Spory ze stosunków prawnych powstałe między stronami umowy zakładowej rozstrzygają sądy powszechne właściwe dla siedziby pracodawcy.

Art. 13. 1. Umowa zakładowa określa w szczególności:

- 1) formę programu wraz ze wskazaniem zarządzającego, który będzie gromadził środki i zarządzał nimi na podstawie umowy z pracodawcą lub na podstawie postanowień statutu funduszu emerytalnego;
- 2) warunki i tryb przystępowania do programu i występowania z niego;
- 3) proponowane warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi;
- 4) warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi w przypadku, o którym mowa w art. 17 ust. 3 i 4;
- 5) przypadki i warunki wypowiedzenia umowy między pracodawcą a instytucją finansową albo warunki zbycia przez pracodawcę wszystkich posiadanych przez niego akcji towarzystwa emerytalnego oraz warunki likwidacji tego towarzystwa;
- 6) warunki, terminy i sposób dokonania wypłaty, wypłaty transferowej oraz zwrotu;
- 7) termin wskazania przez uczestnika rachunku, na który zarządzający albo likwidator zarządzającego ma dokonać wypłaty transferowej w przypadku likwidacji programu, ustalony zgodnie z art. 41 ust. 5;
- 8) przypadki i warunki zmiany formy programu lub zarządzającego;
- 9) wysokość składki podstawowej;
- 10) minimalną wysokość możliwej do zadeklarowania składki dodatkowej, jeżeli umowa zakładowa nie zakazuje deklarowania składki dodatkowej;
- 11) sposób deklarowania składki dodatkowej przez uczestników oraz terminy naliczania i potrącania tych składek przez pracodawcę w celu przelewu na rachunek uczestnika;

- 12) terminy naliczania oraz przelewu składki podstawowej na rachunek uczestnika;
- 13) koszty i opłaty obciążające uczestnika i pracodawcę oraz warunki, o ile są przewidziane, na jakich mogą one zostać obniżone bez konieczności zmiany umowy zakładowej;
- 14) warunki zmiany umowy zakładowej;
- 15) warunki jednostronnego zawieszenia odprowadzania składek podstawowych oraz czasowego ograniczenia wysokości składek podstawowych przez pracodawcę, o których mowa w art. 38;
- 16) okres wypowiedzenia umowy zakładowej przez pracodawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 2 pkt 3;
- 17) okres wypowiedzenia umowy zakładowej przez pracodawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 2 pkt 4.

1a. Umowa zakładowa może umożliwiać uczestnikowi wnoszenie składki dodatkowej po ustaniu zatrudnienia u pracodawcy.

2. Jeżeli program jest prowadzony w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego, umowa zakładowa określa warunki konwersji w przypadku zmiany funduszu w ramach tego samego programu.

Art. 13a. 1. Instytucja finansowa może pokrywać:

- 1) koszty i opłaty, o których mowa w ust. 2 i 3;
- 2) koszty i opłaty inne niż wymienione w ust. 2 i 3, w wysokości nie wyższej niż 0,6% wartości zarządzanych środków w skali roku.

2. Jeżeli program jest prowadzony w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego, z aktywów funduszu inwestycyjnego mogą być pokrywane koszty i opłaty, o których mowa w art. 50 ust. 1–5 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.

3. Jeżeli program jest prowadzony w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, z aktywów ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego mogą być pokrywane koszty i opłaty, o których mowa w art. 50 ust. 1 pkt 1–4, 7 i 8 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.

Art. 14. 1. Pracodawcy w celu realizacji programu na jednakowych warunkach mogą utworzyć program międzyzakładowy.

2. Do utworzenia programu międzyzakładowego konieczne jest zawarcie umowy międzyzakładowej i umowy z instytucją finansową wspólnej dla pracodawców, o których mowa w ust. 1.

3. Do określenia treści umowy międzyzakładowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 13 ust. 1 i 1a.

Art. 15. 1. Umowa międzyzakładowa jest zawierana między reprezentacją pracodawców a międzyzakładową reprezentacją pracowników.

2. Tryb wyłaniania oraz zmiany składu reprezentacji, o których mowa w ust. 1, określają w formie pisemnej pracodawcy i reprezentacje pracowników powołane w trybie art. 11.

3. Oferta zawarcia umowy międzyzakładowej jest przedstawiana przez reprezentację pracodawców międzyzakładowej reprezentacji pracowników.

Art. 16. Reprezentacje, o których mowa w art. 15 ust. 1, mogą na wniosek nowego pracodawcy zgodzić się na jego przystąpienie do umowy międzyzakładowej.

Art. 17. 1. Pracodawca zawiera umowę z instytucją finansową, która określa warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi. W przypadku programu w formie funduszu emerytalnego warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi określa statut funduszu.

2. W przypadku programu międzyzakładowego warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi określa umowa zawarta przez reprezentację pracodawców z instytucją finansową lub statut funduszu emerytalnego.

3. W przypadku gdy zakład ubezpieczeń jest jednocześnie pracodawcą tworzącym program i zarządzającym tym programem, nie zawiera się umowy, o której mowa w ust. 1; warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi określa umowa zakładowa.

4. W przypadku gdy towarzystwo funduszy inwestycyjnych jest jednocześnie pracodawcą tworzącym program i organem zarządzającego tym programem, nie zawiera się umowy, o której mowa w ust. 1; warunki gromadzenia środków i zarządzania nimi określa umowa zakładowa.

5. Umowa z instytucją finansową lub statut funduszu emerytalnego nie może przewidywać żadnych kosztów obciążających uczestnika w przypadku dokonania wypłaty, wypłaty transferowej, wpłaty środków z tytułu dokonywanej wypłaty transferowej lub zwrotu.

Art. 18. 1. Przystąpienie pracownika do programu na warunkach określonych w umowie zakładowej następuje na podstawie deklaracji o przystąpieniu do programu złożonej w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jej treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono, zwanej dalej „deklaracją”, po upływie miesiąca od dnia jej złożenia, chyba że pracodawca potwierdzi w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono, przystąpienie do programu w terminie wcześniejszym.

2. Deklaracja zawiera oświadczenie pracownika, że otrzymał kopię umowy zakładowej i zapoznał się z jej treścią, akceptuje jej warunki, oraz może zawierać rozrządzenie na wypadek śmierci pracownika.

3. W przypadku gdy umowa zakładowa nie zakazuje wnoszenia składki dodatkowej, a uczestnik zadeklarował jej wnoszenie, deklaracja zawiera również wysokość deklarowanej składki dodatkowej oraz upoważnienie dla pracodawcy do jej naliczania i potrącania z wynagrodzenia oraz dokonania jej przelewu na rachunek uczestnika.

4. Pracodawca przyjmuje deklarację i potwierdza uczestnikowi jej przyjęcie w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono.

5. Jeżeli pracownikowi nie przysługuje prawo do uczestnictwa w programie, pracodawca zwraca deklarację wraz z uzasadnieniem odmowy jej przyjęcia w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono. Zwrócenie deklaracji powinno nastąpić nie później niż w terminie miesiąca od dnia jej złożenia przez pracownika.

6. W przypadku zamiaru dokonania transferu środków zgromadzonych przez uczestnika na IKE do programu, pracodawca, na żądanie uczestnika, wydaje mu potwierdzenie przystąpienia do programu emerytalnego.

7. Potwierdzenie przystąpienia do programu powinno zawierać dane, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2, oraz nazwę pracodawcy prowadzącego program, nazwę zarządzającego programem oraz numer rachunku, na który należy dokonać wypłaty transferowej.

8. W sprawach odmowy przyjęcia deklaracji i roszczeń między uczestnikiem programu a pracodawcą orzekają sądy pracy właściwe dla siedziby pracodawcy.

Art. 18a. Pracodawca jest obowiązany udostępniać dane zawarte w deklaracjach na wniosek administracyjnego organu egzekucyjnego, wymienionego w art. 19 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.³⁾) oraz centralnego biura łącznikowego, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 425).

Art. 19. 1. Umowa zakładowa może przewidywać dobrowolne wnoszenie do funduszu emerytalnego przez uczestnika akcji uzyskanych przez członka tego funduszu emerytalnego, nieodpłatnie lub na warunkach preferencyjnych, w następstwie prywatyzacji pracodawcy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, umowa zakładowa określa terminy i warunki wnoszenia akcji na rachunek ilościowy w funduszu emerytalnym oraz warunki prowadzenia tych rachunków. Uczestnik określa w deklaracji, wynikającą z umowy zakładowej, liczbę akcji pracodawcy, którą wniesie na swój rachunek.

Art. 20. 1. W sprawach dotyczących programu uczestnik składa oświadczenie woli pracodawcy lub za jego pośrednictwem w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jego treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono.

2. Uczestnik jest obowiązany informować pracodawcę o każdorazowej zmianie adresu do korespondencji oraz danych, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio po ustaniu zatrudnienia.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1356, 1499, 1629, 2192, 2193 i 2432.

4. W przypadku połączenia, podziału, zbycia zakładu pracy w całości albo jego zorganizowanej części, uczestnik składa oświadczenia woli za pośrednictwem nowego pracodawcy.

5. W przypadku likwidacji zakładu pracy uczestnik składa oświadczenia woli za pośrednictwem likwidatora, a po zakończeniu likwidacji bezpośrednio zarządzającemu.

6. W przypadku upadłości pracodawcy uczestnik składa oświadczenia woli bezpośrednio zarządzającemu. Syndyk jest obowiązany do powiadomienia uczestników programu o sposobie składania oświadczenia woli w sprawach dotyczących programu w związku z upadłością pracodawcy, w terminie 45 dni od dnia ogłoszenia upadłości.

7. W sprawach dotyczących programu pracodawca nie może być pełnomocnikiem uczestnika.

Art. 21. 1. Umowy tworzące program obowiązują od dnia rejestracji programu.

2. Zmiana umów następuje w trybie właściwym do zawarcia danej umowy.

Art. 22. 1. Pracodawca jest obowiązany do przekazywania pracownikom w sposób zrozumiały, na piśmie, w postaci papierowej lub elektronicznej informacji o warunkach funkcjonowania programu.

1a. Informacja:

- 1) jest udostępniona bezpłatnie;
- 2) jest sporządzona z użyciem jasnego, zwięzłego i zrozumiałego języka, bez stosowania żargonu i terminów technicznych, jeżeli zamiast nich można użyć języka niespecjalistycznego;
- 3) jest spójna pod względem słownictwa i treści;
- 4) nie może wprowadzać w błąd;
- 5) jest przedstawiona w sposób ułatwiający czytanie;
- 6) jest dostępna w języku urzędowym państwa członkowskiego Unii Europejskiej, którego prawo ubezpieczeń społecznych i prawo pracy stosuje się do danego programu emerytalnego.

2. Informacja powinna zawierać w szczególności:

- 1) formę programu wraz ze wskazaniem zarządzającego;

- 2) określenie wysokości składki podstawowej;
- 3) określenie sumy składek dodatkowych, o której mowa w art. 25 ust. 4;
- 4) stwierdzenie, że zawiera jedynie omówienie warunków programu, a podstawą funkcjonowania programu jest umowa zakładowa;
- 5) minimalną i maksymalną wysokość możliwej do zadeklarowania miesięcznej składki dodatkowej oraz sposób jej deklarowania;
- 6) wskazanie właściwych przepisów podatkowych dotyczących gromadzonych środków;
- 7) omówienie:
 - a) zasad wypłaty, wypłaty transferowej i zwrotu zgromadzonych na rachunku uczestnika środków,
 - b) trybu zmiany deklaracji, konsekwencji, w tym finansowych, tych zmian i warunków odstąpienia uczestnika od programu,
 - c) praw osoby uprawnionej w przypadku śmierci uczestnika,
 - d) przypadków, w których następuje likwidacja programu, oraz konsekwencji z tego wynikających,
 - e) możliwości zadysponowania przez uczestnika prawami do zgromadzonych środków,
 - f) informacji na temat osiągniętych przez zarządzającego stóp zwrotu związanych z programem emerytalnym za łączny okres co najmniej 5 lat lub łącznie za wszystkie lata działalności programu, jeżeli było ich mniej niż 5.

3. Zarządzający jest obowiązany do niezwłocznego przekazywania pracodawcy informacji wskazującej przepisy prawa powszechnie obowiązującego zawierające zmiany w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 7.

4. Pracodawca jest obowiązany do aktualizowania informacji dotyczących zasad funkcjonowania programu, niezwłocznie po ich uzyskaniu.

5. Pracodawca jest obowiązany do wyróżnienia w informacji, o której mowa w ust. 2, zmian, jakie zaszły w zakresie objętym tą informacją w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę dokonania aktualizacji.

6. Pracodawca jest dodatkowo obowiązany przekazać uczestnikowi pisemną informację o warunkach wypłaty środków gromadzonych w programie:

- 1) w pierwszym kwartale roku kalendarzowego, w którym uczestnik ten ukończy 60 lat, lub
- 2) w ciągu 30 dni od dnia ustania stosunku pracy z powodu uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, lub
- 3) na żądanie uczestnika programu.

Art. 22a. 1. Na wniosek uczestnika programu, jednak nie częściej niż raz w roku, pracodawca niezwłocznie udziela uczestnikowi na piśmie, w postaci papierowej lub elektronicznej, informacji o skutkach prawnych ustania zatrudnienia uczestnika w odniesieniu do środków gromadzonych na jego rachunku. Informacja ta powinna spełniać wymagania określone w art. 22 ust. 1a.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) warunki nabycia prawa do wypłaty, wypłaty transferowej i zwrotu zgromadzonych na rachunku uczestnika środków;
- 2) wartość zgromadzonych na rachunku uczestnika środków, na dzień sporządzenia informacji;
- 3) informację o tym, że w przypadku ustania zatrudnienia u pracodawcy prowadzącego program lub likwidacji programu środki zgromadzone na rachunku pozostają na rachunku i są inwestowane w instytucji finansowej, na zasadach analogicznych jak w przypadku pozostałych uczestników programu;
- 4) pouczenie, że w przypadku dokonania zwrotu uczestnik powinien rozważyć zasięgnięcie porady w sprawie zainwestowania środków zgromadzonych na rachunku uczestnika, w celu uzyskania dodatkowego świadczenia emerytalnego.

3. Na wniosek byłego pracownika, jednak nie częściej niż raz w roku, pracodawca prowadzący program niezwłocznie udziela byłemu pracownikowi na piśmie, w postaci papierowej lub elektronicznej, informacji, spełniającej wymagania określone w art. 22 ust. 1a, na temat:

- 1) wartości zgromadzonych na rachunku byłego pracownika środków;
- 2) stosowania takich samych zasad co do środków zgromadzonych na rachunku wobec wszystkich uczestników programu.

4. Osobom uprawnionym do otrzymania środków zgromadzonych przez uczestnika programu w przypadku jego śmierci, które zamierzają otrzymać wypłatę

środków, o których mowa w ust. 1, pracodawca zmarłego uczestnika programu udostępnia informacje na zasadach określonych w ust. 3.

5. Zarządzający niezwłocznie przekazuje pracodawcy na jego wniosek informacje określone w ust. 2 pkt 2 oraz ust. 3 pkt 1.

Art. 22b. 1. Fundusz emerytalny przynajmniej raz w roku sporządza informację o świadczeniu emerytalnym, która zawiera kluczowe informacje dla uczestnika programu.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, powinna spełniać wymagania określone w art. 22 ust. 1a.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, fundusz emerytalny przekazuje uczestnikowi programu w postaci elektronicznej lub papierowej.

4. Na żądanie uczestnika informację, o której mowa w ust. 1, przekazuje się w postaci papierowej.

5. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera w widocznym miejscu datę, do której odnoszą się informacje w niej podawane.

6. Fundusz emerytalny jest obowiązany do wyraźnego wskazania w informacji, o której mowa w ust. 1, istotnych zmian w porównaniu z informacją sporządzoną w roku poprzednim.

7. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) tytuł „Informacja o świadczeniu emerytalnym”;
- 2) dane identyfikacyjne uczestnika oraz wskazanie wieku uprawniającego do otrzymania wypłaty;
- 3) nazwę funduszu emerytalnego, jego adres do korespondencji oraz dane identyfikacyjne programu emerytalnego uczestnika;
- 4) informacje o wartości zgromadzonych środków;
- 5) wyszczególnienie kosztów odliczonych przez fundusz emerytalny w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień sporządzenia informacji, o której mowa w ust. 1, a w przypadku gdy uczestnik jest w programie krócej niż 12 miesięcy – informacja ta zawiera dane za faktyczny okres uczestnictwa w programie w danym roku;
- 6) informacje o składkach wpłaconych w ramach programu przez pracodawcę i przez uczestnika, co najmniej w ciągu ostatnich 12 miesięcy;
- 7) dodatkowe informacje, w tym:

- a) dotyczące opcji, jakimi dysponuje uczestnik w ramach programu emerytalnego,
 - b) gdzie można znaleźć roczne sprawozdania finansowe oraz deklarację zasad polityki inwestycyjnej funduszu emerytalnego;
- 8) informacje na temat prognoz dotyczących zgromadzonych środków, w oparciu o wiek emerytalny oraz zastrzeżenie, że prognozy te mogą się różnić od końcowej wartości zgromadzonego kapitału, a jeżeli te prognozy są oparte na scenariuszach ekonomicznych – powinny zawierać również optymistyczny i pesymistyczny wariant, z uwzględnieniem specyfiki programu.

8. Informację, o której mowa w ust. 1, fundusz emerytalny może przekazywać za pośrednictwem pracodawcy.

9. Prognozy dotyczące zgromadzonych środków, o których mowa w ust. 7 pkt 8, są ustalane w przypadku złożenia przez uczestnika wniosku o wypłatę dokonywaną:

- 1) jednorazowo – w oparciu o szacunki wartości zgromadzonych środków, określonej na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc dokonania wypłaty;
- 2) ratalnie – w oparciu o szacunki ilorazu wartości zgromadzonych środków, określonej na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc dokonania wypłaty, oraz średniego dalszego trwania życia.

10. Szacunki wartości zgromadzonych środków, określonej na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc dokonania wypłaty, o których mowa w ust. 9 pkt 1, są opracowywane zgodnie z art. 166, art. 167, art. 169 i art. 172 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, z uwzględnieniem wieku uczestnika w dniu opracowywania tych prognoz.

11. Średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w ust. 9 pkt 2, jest ustalane zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 39, 730 i 752), z uwzględnieniem art. 42.

Art. 22c. 1. Potencjalni uczestnicy programu prowadzonego w formie funduszu emerytalnego mają prawo do otrzymania przed przystąpieniem do tego programu informacji o:

- 1) wszystkich dostępnych dla nich opcjach, w tym opcjach inwestycyjnych;
- 2) tym, czy i jak czynniki środowiskowe, społeczne i czynniki związane z ładem korporacyjnym są uwzględniane w strategii inwestycyjnej;
- 3) miejscu, w którym można znaleźć dodatkowe informacje na temat programu;
- 4) osiągniętych w przeszłości stopach zwrotu związanych z programem za łączny okres co najmniej 5 lat lub łącznie za wszystkie lata działalności programu, jeżeli było ich mniej niż 5;
- 5) rodzajach i wysokości kosztów ponoszonych przez uczestników;
- 6) cechach programu:
 - a) formie programu, wraz ze wskazaniem zarządzającego,
 - b) warunkach i trybie przystępowania do programu i występowania z niego,
 - c) warunkach, terminach i dostępnych sposobach dokonania wypłaty,
 - d) wysokości składki podstawowej,
 - e) minimalnej wysokości możliwej do zadeklarowania składki dodatkowej.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, powinna spełniać wymagania określone w art. 22 ust. 1a.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, fundusz emerytalny może przekazywać za pośrednictwem pracodawcy.

Art. 22d. 1. W przypadku programu prowadzonego w formie funduszu emerytalnego uczestnicy albo osoby uprawnione dokonujące wypłat ratalnych są okresowo, nie rzadziej niż raz w roku, informowani przez fundusz emerytalny o pozostałej liczbie rat, łącznej wartości środków pozostałych do wypłaty oraz o dostępnych opcjach dokonania wypłaty pozostałych środków zgromadzonych w programie.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, powinna spełniać wymagania określone w art. 22 ust. 1a.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, fundusz emerytalny przekazuje uczestnikowi albo osobie uprawnionej dokonującej wypłat ratalnych w postaci elektronicznej lub papierowej.

4. Na żądanie uczestnika albo osoby uprawnionej dokonującej wypłat ratalnych informację, o której mowa w ust. 1, przekazuje się w postaci papierowej.

5. Informację, o której mowa w ust. 1, fundusz emerytalny może przekazywać za pośrednictwem pracodawcy.

Art. 23. 1. Pracodawca jest obowiązany do przekazywania organowi nadzoru rocznej informacji dotyczącej realizacji prowadzonego programu.

2. Roczna informacja, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana do dnia 1 marca za rok poprzedni.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zakres rocznej informacji dotyczącej realizacji prowadzonego programu oraz tryb jej przekazywania organowi nadzoru, mając na względzie potrzebę dysponowania koniecznymi danymi dotyczącymi realizacji programów przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz organ nadzoru, a także właściwą ochronę praw uczestników tych programów.

Art. 24. 1. Składkę podstawową finansuje pracodawca.

2. Kwota wpłacanej składki podstawowej nie może przekroczyć 7% wynagrodzenia uczestnika.

3. Wysokość składki podstawowej ustala się:

- 1) procentowo od wynagrodzenia albo
- 2) w jednakowej kwocie dla wszystkich uczestników, albo
- 3) procentowo od wynagrodzenia, z określeniem maksymalnej kwotowej wysokości tej składki.

4. Pracodawca nalicza i odprowadza składkę podstawową:

- 1) w odniesieniu do składników wynagrodzenia należnych za okresy nie dłuższe niż miesiąc – w terminie wypłaty tych składników obowiązującym u pracodawcy, i odprowadza je w okresach miesięcznych;
- 2) w odniesieniu do składników wynagrodzenia należnych za okresy dłuższe niż miesiąc – w terminie wypłaty tych składników, i odprowadza je również w tym terminie.

5. Składka podstawowa nie jest wliczana do wynagrodzenia stanowiącego podstawę ustalenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne.

6. W przypadkach określonych w ust. 3 pkt 1 i 3 wysokość składki podstawowej jest ustalana od wynagrodzenia w jednakowym procencie dla wszystkich uczestników.

Art. 25. 1. Uczestnik może zadeklarować składkę dodatkową, jeżeli umowa zakładowa tego nie zakazuje.

2. Wysokość składki dodatkowej uczestnik określa w deklaracji.

3. Uczestnik może zmienić wysokość składki dodatkowej lub zrezygnować z jej wnoszenia, ze skutkiem na przyszłość, w formie zmiany deklaracji.

4. Suma składek dodatkowych wniesionych przez uczestnika do jednego programu w ciągu roku kalendarzowego nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej czteroipółkrotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, określonego w ustawie budżetowej, ustawie o prowizorium budżetowym lub w ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone. W przypadku gdy kwota ustalona w sposób określony w zdaniu pierwszym będzie niższa od kwoty ogłoszonej w poprzednim roku kalendarzowym, wówczas obowiązuje kwota ogłoszona w poprzednim roku kalendarzowym.

4a. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” do końca roku kalendarzowego poprzedzającego rok, w którym uczestnik będzie wносił do programu składki dodatkowe, wysokość kwoty, o której mowa w ust. 4.

5. Składka dodatkowa jest potrącana z wynagrodzenia po jego opodatkowaniu. Jeżeli umowa zakładowa zawiera postanowienia, o których mowa w art. 13 ust. 1a, uczestnik, który nie jest już zatrudniony przez pracodawcę i zadeklarował wnoszenie składki dodatkowej po ustaniu zatrudnienia u tego pracodawcy, wnosi tę składkę bezpośrednio na swój rachunek w programie.

6. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do środków wniesionych w ramach wypłaty transferowej.

Art. 26. 1. Pracodawca jest obowiązany do terminowego i prawidłowego:

- 1) naliczania i odprowadzania składek podstawowych;
- 2) naliczania, potrącania i odprowadzania składek dodatkowych.

2. Składki są odprowadzane na rachunki prowadzone w celu realizacji programu.

Art. 27. W przypadku gdy ustało zatrudnienie uczestnika u pracodawcy prowadzącego program lub nastąpiła likwidacja programu, środki pozostają na rachunku uczestnika do czasu wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

Art. 28. W zakresie nieuregulowanym ustawą zasady zarządzania środkami zgromadzonymi na rachunkach:

- 1) w funduszu emerytalnym określają przepisy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 2) w funduszach inwestycyjnych określają przepisy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
- 3) zakładów ubezpieczeń określają przepisy o działalności ubezpieczeniowej.

Rozdział 3

Rejestracja programu

Art. 29. 1. Program podlega rejestracji przez organ nadzoru.

2. Organ nadzoru prowadzi rejestr programów.

Art. 30. 1. Wniosek pracodawcy o rejestrację programu zakładowego powinien zawierać dane pracodawcy i zarządzającego: nazwę (firmę), adres siedziby, numer REGON oraz adres do korespondencji.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) informację o umocowaniu reprezentacji pracowników do zawarcia umowy zakładowej;
- 2) zaświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o braku zaległości w opłacaniu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne wystawione nie później niż trzy miesiące przed dniem złożenia wniosku;
- 3) zaświadczenie urzędu skarbowego o braku zaległości podatkowych wystawione nie później niż trzy miesiące przed dniem złożenia wniosku;
- 4) umowę zakładową;
- 5) umowę z instytucją finansową albo statut funduszu emerytalnego;
- 6) wzór deklaracji o przystąpieniu do programu;

- 7) oświadczenie pracodawcy, że warunki uczestnictwa w programie nie naruszają przepisów art. 5 ust. 2 i 3;
- 8) dokumenty potwierdzające dane pracodawcy, o których mowa w ust. 1.

Art. 31. 1. Wniosek reprezentacji pracodawców o rejestrację programu międzyzakładowego powinien zawierać dane dotyczące każdego pracodawcy, o których mowa w art. 30 ust. 1.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) umowę międzyzakładową;
- 2) dokument określający zasady wyłonienia reprezentacji pracodawców i międzyzakładowej reprezentacji pracowników;
- 3) dokumenty potwierdzające umocowanie reprezentacji pracodawców i międzyzakładowej reprezentacji pracowników, wybranych zgodnie z przewidzianym trybem, obejmujące dane tych osób: imię, nazwisko i numer PESEL lub, w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego – numer paszportu;
- 4) umowę zawartą przez reprezentację pracodawców z instytucją finansową lub statut funduszu emerytalnego;
- 5) dotyczące każdego pracodawcy informacje i dokumenty, o których mowa w art. 30 ust. 1 i ust. 2 pkt 1–3, 7 i 8;
- 6) wzór deklaracji o przystąpieniu do programu.

3. Umowa międzyzakładowa z dniem rejestracji programu międzyzakładowego staje się umową zakładową. Stronami tej umowy są pracodawca i reprezentacja pracowników, wyłoniona w trybie, o którym mowa w art. 11.

4. Umowa zawarta przez reprezentację pracodawców z instytucją finansową z dniem rejestracji programu międzyzakładowego staje się umową między reprezentowanym pracodawcą a instytucją finansową.

Art. 32. 1. Przystępując do zarejestrowanego programu międzyzakładowego, pracodawca składa w organie nadzoru wniosek o wpis pracodawcy przystępującego do programu międzyzakładowego do rejestru, podając numer programu międzyzakładowego z rejestru programów oraz dane i informacje,

o których mowa w art. 30 ust. 1 i 2 pkt 2 i 3, dotyczące przystępującego pracodawcy.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) umowę o przystąpieniu do umowy międzyzakładowej;
- 2) umowę o przystąpieniu pracodawcy do umowy zawartej przez reprezentację pracodawców z instytucją finansową;
- 3) oświadczenie pracodawcy, że warunki uczestnictwa w programie nie naruszają przepisów art. 5 ust. 2 i 3;
- 4) informacje o umocowaniu reprezentacji pracowników do zawarcia umowy międzyzakładowej.

3. Umowa o przystąpieniu pracodawcy do programu międzyzakładowego wchodzi w życie z dniem wpisu do rejestru zmiany w programie międzyzakładowym, o której mowa w ust. 1.

4. Stronami umowy, o której mowa w ust. 2 pkt 1, są:

- 1) przystępujący pracodawca i reprezentacja jego pracowników wyłoniona w trybie, o którym mowa w art. 11, oraz
- 2) reprezentacja pracodawców i międzyzakładowa reprezentacja pracowników.

5. Przepis art. 31 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 33. 1. W przypadku zmiany umowy zakładowej, o której mowa w art. 31 ust. 3, w trybie określonym w art. 11, pracodawca będący stroną tej umowy obowiązany jest złożyć do organu nadzoru wniosek o rejestrację programu zakładowego, zgodnie z art. 30.

2. Z chwilą wpisu programu zakładowego, o którym mowa w ust. 1, do rejestru, organ nadzoru wykreśla z rejestru adnotację o udziale pracodawcy w programie międzyzakładowym.

Art. 34. 1. Wpis programu zakładowego do rejestru programów obejmuje:

- 1) zawarte we wniosku dane pracodawcy;
- 2) zawarte we wniosku dane zarządzającego;
- 3) warunki uczestnictwa w programie zawarte w umowie zakładowej albo w umowie międzyzakładowej;
- 4) formę programu;
- 5) numer w rejestrze programów.

2. Wpis programu międzyzakładowego do rejestru programów obejmuje dane wszystkich pracodawców tworzących ten program.

3. Pracodawca jest obowiązany zgłosić do rejestru programów wszelkie zmiany danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w terminie 30 dni od zaistnienia tych zmian.

4. Pracodawca jest obowiązany zgłosić do rejestru programów wszelkie zmiany danych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w terminie 30 dni od otrzymania od zarządzającego informacji o tych zmianach.

5. Organ nadzoru zawiadamia pracodawcę o dokonaniu rejestracji zmian, o których mowa w ust. 3 i 4, w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia.

6. Pracodawca składa do organu nadzoru wnioski o wpis zmian do rejestru w zakresie określonym w ust. 1 pkt 3 i 4 w terminie 14 dni od dnia ich zaistnienia. Zmiana umowy zakładowej wchodzi w życie od dnia wpisu do rejestru.

7. Zmiana umowy zakładowej spowodowana zmianą statutu funduszu inwestycyjnego lub statutu funduszu emerytalnego obowiązuje z chwilą wpisu zmian do rejestru, nie wcześniej niż z chwilą wejścia w życie zmian statutu. Wniosek o dokonanie rejestracji takiej zmiany umowy zakładowej może być złożony przed wejściem w życie zmian statutu.

8. Jeżeli zmiany w rejestrze programów zostały dokonane w zakresie określonym w ust. 1 pkt 3 i 4, pracodawca jest obowiązany do przekazania uczestnikom zmian w umowie zakładowej.

Art. 35. 1. Jeżeli wniosek o rejestrację programu nie spełnia warunków wynikających z przepisów ustawy, organ nadzoru jest obowiązany w terminie 1 miesiąca wezwać pracodawcę albo reprezentację pracodawców, o której mowa w art. 15 ust. 1, do usunięcia nieprawidłowości, wyznaczając w tym celu odpowiedni termin, nie krótszy niż trzy tygodnie.

2. Organ nadzoru odmawia rejestracji programu w przypadku:

- 1) gdy w wyznaczonym przez niego terminie nie zostaną usunięte nieprawidłowości;
- 2) niezgodności programu z przepisami ustawy;
- 3) nieuzyskania od zagranicznego organu nadzoru akceptacji przejęcia zarządzania przez zarządzającego zagranicznego, jeżeli program ma formę zarządzania zagranicznego.

Art. 35a. Organ nadzoru wpisuje program do rejestru programów niezwłocznie po otrzymaniu od zagranicznego organu nadzoru powiadomienia o akceptacji zamiaru przejęcia zarządzania pracowniczym programem emerytalnym przez zarządzającego zagranicznego, jeżeli wniosek o rejestrację programu spełnia warunki wynikające z przepisów ustawy.

Art. 36. 1. Organ nadzoru sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem programów w zakresie ich zgodności z prawem.

1a. Zarządzający zagraniczny podlega nadzorowi organu nadzoru w zakresie zgodności jego działalności związanej z prowadzeniem programu z wymogami prawa polskiego.

2. W przypadku uzyskania informacji uzasadniających podejrzenie zaistnienia nieprawidłowości w funkcjonowaniu programu organ nadzoru jest uprawniony do żądania od pracodawcy lub zarządzającego realizujących program wszelkich informacji, dokumentów i wyjaśnień z tym związanych.

3. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w prowadzeniu programu organ nadzoru powiadamia o nich pracodawcę i wzywa do ich usunięcia w terminie określonym w wezwaniu, nie krótszym niż 14 dni.

4. W przypadku nieusunięcia przez pracodawcę nieprawidłowości w wyznaczonym w wezwaniu terminie organ nadzoru może nałożyć na pracodawcę prowadzącego program karę pieniężną w wysokości do 50 000 zł.

5. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o której mowa w ust. 4, organ nadzoru jest obowiązany uwzględnić rodzaj i wagę stwierdzonych nieprawidłowości.

6. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji programu przez zarządzającego, o którym mowa w:

- 1) art. 2 pkt 3, 4 i 6, organ nadzoru podejmuje przewidziane prawem czynności nadzorcze;
- 2) (uchylony)
- 3) art. 2 pkt 24, organ nadzoru niezwłocznie powiadamia o nieprawidłowościach zagraniczny organ nadzoru.

7. Organ nadzoru przygotowuje informację na temat wymagań prawa ubezpieczeń społecznych i prawa pracy obowiązujących zarządzającego zagranicznego, w przypadku gdy przejmie on zarządzanie środkami gromadzonymi

w ramach pracowniczego programu emerytalnego oraz wymagań dotyczących informacji udzielanych uczestnikom, potencjalnym uczestnikom oraz uczestnikom uprawnionym do otrzymania wypłaty.

8. Organ nadzoru przekazuje informacje, o których mowa w ust. 7, zagranicznym organom nadzoru w terminie 6 tygodni od dnia otrzymania od tych organów powiadomienia, o którym mowa w art. 35a.

9. W przypadku zmiany wymagań, o których mowa w ust. 7, organ nadzoru przygotowuje również informację na temat tych zmian i przekazuje ją niezwłocznie odpowiednim zagranicznym organom nadzoru.

Art. 37. 1. (uchylony)

2. Rejestracja programu, odmowa rejestracji, wpis zmian do rejestru programów z wyłączeniem art. 34 ust. 5, odmowa wpisu zmian do rejestru, wpis i odmowa wpisu do rejestru postanowień porozumień, o których mowa w art. 38 i 39, zezwolenie i odmowa zezwolenia na zawieszenie naliczania i odprowadzania składek podstawowych, nałożenie kary pieniężnej oraz wykreślenie programu z rejestru następuje w drodze decyzji administracyjnej.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru programów oraz terminy i tryb wydawania wypisów z tego rejestru, a także określi, jakie warunki uczestnictwa w programie zawarte w umowie zakładowej i umowie międzyzakładowej wpisywane powinny być do rejestru zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 3, mając na względzie potrzebę zapewnienia sprawności prowadzonego procesu rejestracyjnego.

Rozdział 4

Zawieszanie odprowadzania składek podstawowych i likwidacja programu

Art. 38. 1. Pracodawca może jednostronnie:

- 1) zawiesić odprowadzanie składek podstawowych lub
- 2) czasowo ograniczyć wysokość naliczanej składki podstawowej przez określenie obowiązującej w okresie tego ograniczenia zasady naliczania składki, zgodnie z art. 24 ust. 3, lub
- 3) nie finansować składki podstawowej:

- a) w okresie przestoju ekonomicznego, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 842 oraz z 2018 r. poz. 650 i 1608), oraz w okresie obniżonego wymiaru czasu pracy, o którym mowa w art. 2 pkt 2 tej ustawy,
- b) w przypadku zaistnienia przesłanek niewypłacalności pracodawcy, o których mowa w ustawie z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1433 i 2192),
- c) w okresie przejściowego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej lub ograniczenia jej prowadzenia na skutek powodzi i braku środków na wypłatę wynagrodzeń dla pracowników, o których mowa w art. 23 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1473 i 1669).

2. W okresie obejmującym 12 kolejnych miesięcy kalendarzowych łączny okres jednostronnego zawieszenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie może przekroczyć 3 miesięcy.

3. Jeżeli umowa zakładowa to przewiduje, łączny okres jednostronnego zawieszenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może wynosić do 6 miesięcy w okresie obejmującym 12 kolejnych miesięcy kalendarzowych.

4. Po okresie zawieszenia, o którym mowa w ust. 2 lub 3, pracodawca może, jeżeli jest to uzasadnione sytuacją finansową, zawrzeć z reprezentacją pracowników porozumienie o:

- 1) zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek podstawowych lub
- 2) czasowym ograniczeniu wysokości składek podstawowych przez określenie obowiązującej w okresie tego ograniczenia zasady naliczania składki podstawowej, zgodnie z art. 24 ust. 3.

5. Zawarcie porozumienia, o którym mowa w ust. 4, następuje, jeżeli strony porozumienia uznają, że jest to uzasadnione sytuacją finansową pracodawcy.

6. Do zawarcia porozumienia stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 dotyczące zawarcia umowy zakładowej.

7. Pracodawca przekazuje porozumienie organowi nadzoru niezwłocznie po jego zawarciu.

8. Organ nadzoru wpisuje do rejestru programów w terminie 7 dni od daty otrzymania zawartego porozumienia, o którym mowa w ust. 4:

- 1) datę zawarcia porozumienia;
- 2) dzień, od którego porozumienie zaczyna obowiązywać;
- 3) datę wygaśnięcia porozumienia;
- 4) wysokość składki podstawowej obowiązującej w okresie obowiązywania porozumienia – w przypadku określonym w ust. 4 pkt 2.

9. Porozumienie obowiązuje od dnia w nim określonego, lecz nie wcześniej niż od dnia wpisania jego postanowień do rejestru programów.

10. Organ nadzoru odmawia wpisu, jeżeli postanowienia porozumienia są sprzeczne z przepisami ustawy.

11. Pracodawca rozwiązuje porozumienie w przypadku ustania przyczyny będącej podstawą jego zawarcia.

12. Pracodawca informuje organ nadzoru o rozwiązaniu porozumienia, w terminie dwóch tygodni od dnia rozpoczęcia naliczania i odprowadzania składek podstawowych, na warunkach zawartych w umowie zakładowej.

13. Pracodawca jest obowiązany rozpocząć ponowne naliczanie i odprowadzanie składek podstawowych, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło rozwiązanie lub wygaśnięcie porozumienia.

Art. 39. 1. W okresie obejmującym 48 kolejnych miesięcy kalendarzowych łączny okres obowiązywania porozumienia zawartego na zasadach określonych w art. 38 nie może przekroczyć 24 miesięcy.

2. Czas obowiązywania porozumienia może przekroczyć okres, o którym mowa w ust. 1, w przypadku gdy dalsze naliczanie i odprowadzanie składek podstawowych spowodowałoby konieczność złożenia wniosku, o którym mowa w art. 21 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 498).

3. W przypadku gdy porozumienie zostało zawarte na zasadach określonych w ust. 2, pracodawca, przekazując porozumienie organowi nadzoru, przedstawia dokumenty uzasadniające zaistnienie sytuacji, o której mowa w ust. 2.

4. Porozumienie na warunkach, o których mowa w ust. 2, może być zawarte na okres nie dłuższy niż 24 miesiące. Jeżeli jest to uzasadnione sytuacją finansową pracodawcy, może on ponownie zawrzeć porozumienie.

Art. 40. 1. Likwidacja programu może nastąpić w przypadku:

- 1) otwarcia likwidacji zakładu ubezpieczeń, jeżeli nie nastąpi przelew praw (cesja) z umowy pracodawcy z zakładem na rzecz innego zakładu,
- 2) wystąpienia przesłanki do rozwiązania i w konsekwencji likwidacji wszystkich funduszy inwestycyjnych, w których były gromadzone składki w ramach programu, jeżeli nie nastąpi przejęcie któregośkolwiek z tych funduszy przez inne towarzystwo funduszy inwestycyjnych,
- 3) otwarcia likwidacji funduszu emerytalnego, jeżeli nie nastąpi przejęcie tego funduszu przez inne towarzystwo emerytalne,
- 4) wymienionym w art. 7 ust. 1,
- 5) wypowiedzenia umowy przez instytucję finansową
– jeżeli reprezentacja pracowników nie wyrazi zgody na zmianę umowy zakładowej w trybie art. 41.

2. Likwidacja programu może nastąpić również w przypadku:

- 1) likwidacji albo upadłości pracodawcy;
- 2) spadku wartości środków zgromadzonych w programie poniżej kwoty ustalonej w umowie zakładowej;
- 3) podjęcia przez pracodawcę decyzji o likwidacji programu, pod warunkiem zawarcia przez pracodawcę porozumienia w sprawie rozwiązania umowy zakładowej z reprezentacją pracowników;
- 4) podjęcia przez pracodawcę jednostronnej decyzji o rozwiązaniu umowy zakładowej, pod warunkiem zachowania co najmniej 12-miesięcznego okresu wypowiedzenia, jeżeli uprzednio przez okres co najmniej trzech miesięcy zostało zawieszone odprowadzanie składek podstawowych lub została ograniczona ich wysokość;
- 5) stwierdzenia przez organ nadzoru uporczywego naruszania prawa przez zarządzającego zagranicznego.

3. Likwidacja programu następuje, jeżeli u osoby, o której mowa w art. 5 ust. 4, nie pozostają w zatrudnieniu pracownicy będący uczestnikami programu.

4. Likwidacja programu skutkuje wykreśleniem programu z rejestru. Decyzja o wykreśleniu z rejestru może zawierać termin wykreślenia.

5. Wykreślenie programu z rejestru może również nastąpić z przyczyn, o których mowa w art. 7 lub art. 59.

Art. 40a. 1. W przypadku śmierci pracodawcy program nie ulega likwidacji, jeżeli z chwilą śmierci pracodawcy został ustanowiony zarząd sukcesyjny, o którym mowa w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. poz. 1629), a zarządca sukcesyjny, w terminie 30 dni od dnia śmierci pracodawcy, złoży organowi nadzoru pisemne oświadczenie o woli kontynuacji programu wraz z informacją o dacie śmierci pracodawcy oraz aktualnych danych przedsiębiorstwa w spadku.

2. Organ nadzoru zawiadamia zarządcę sukcesyjnego o dokonaniu rejestracji zmian wynikających ze złożonego oświadczenia w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

3. Po wygaśnięciu zarządu sukcesyjnego obowiązek kontynuacji programu spoczywa wyłącznie na zapisobiorcy windykacyjnym, jeżeli przedmiotem zapisu uczyniono całe przedsiębiorstwo, albo następcy prawnym zmarłego pracodawcy, jeżeli w następstwie działu spadku nabył on przedsiębiorstwo w całości. Przepisy art. 34 ust. 3 i 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 41. 1. W przypadku likwidacji programu z przyczyn, o których mowa w art. 40 ust. 1, pracodawca jest obowiązany przedstawić reprezentacji pracowników ofertę zawierającą projekt umowy z nową instytucją finansową lub statut funduszu emerytalnego, do którego zamierza przystąpić, oraz propozycję zmiany umowy zakładowej.

2. Jeżeli w okresie 2 miesięcy od przedstawienia przez pracodawcę reprezentacji pracowników oferty, o której mowa w ust. 1, nie zostanie wyrażona przez tę reprezentację zgoda na dokonanie zmiany umowy zakładowej, pracodawca, przedstawiając dokumenty potwierdzające złożenie propozycji zmiany umowy zakładowej, składa do organu nadzoru wnioski o wydanie decyzji o wykreśleniu programu z rejestru programów.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 40 ust. 2, pracodawca lub likwidator pracodawcy jest obowiązany do złożenia do organu nadzoru wniosku o wydanie decyzji o wykreśleniu programu z rejestru programów, przedstawiając dokumenty potwierdzające zaistnienie przyczyn likwidacji programu.

4. Po uzyskaniu decyzji o wykreśleniu programu z rejestru programów odpowiednio pracodawca, syndyk lub likwidator pracodawcy przekazuje uczestnikom, za potwierdzeniem lub przesyłką poleconą, informację o likwidacji programu, powiadamiając ich jednocześnie o terminie, od którego zaprzestano naliczać, pobierać i odprowadzać składki, oraz o przyczynach likwidacji programu i o czynnościach, które podjęto zgodnie z przepisami prawa.

5. Informacja, o której mowa w ust. 4, zawiera ponadto wezwanie uczestnika do wskazania odpowiednio pracodawcy, likwidatorowi lub zarządzającemu rachunku, na który ma zostać dokonana wypłata transferowa, oraz pouczenie uczestnika, że w przypadku niepodania tego rachunku, w terminie określonym w umowie zakładowej, nastąpi zwrot, o którym mowa w art. 44 ust. 1, oraz o konsekwencjach finansowych tego zwrotu.

6. Termin wskazania przez uczestnika rachunku, o którym mowa w ust. 5, określony w umowie zakładowej, nie może być krótszy niż miesiąc od dnia otrzymania przez uczestnika informacji, o której mowa w ust. 4.

7. Obowiązek pracodawcy, syndyka lub likwidatora pracodawcy, o którym mowa w ust. 4, uważa się za zrealizowany, także jeżeli uczestnik dwukrotnie nie podejmie przesyłki poleconej.

Art. 41a. 1. Organ nadzoru wykreśla z urzędu program z rejestru programów w przypadku, gdy:

- 1) zakończono postępowanie likwidacyjne pracodawcy albo zakończono postępowanie upadłościowe pracodawcy, a podmiot obowiązany do złożenia wniosku o wydanie decyzji o wykreśleniu programu z rejestru programów nie złożył takiego wniosku;
- 2) nie zakończono postępowania w sprawie wykreślenia programu przed dniem zakończenia postępowania likwidacyjnego pracodawcy albo zakończenia postępowania upadłościowego pracodawcy.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, organ nadzoru nie wydaje decyzji, o której mowa w art. 37 ust. 2, a adnotację o wykreśleniu programu pozostawia w aktach sprawy.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, art. 20 ust. 5 i ust. 6 oraz art. 42–45 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5

Zasady wypłat, wypłat transferowych i zwrotu z programu

Art. 42. 1. Wypłata następuje:

- 1) na wniosek uczestnika po osiągnięciu przez niego wieku 60 lat;
- 2) na wniosek uczestnika po przedstawieniu przez niego decyzji o przyznaniu prawa do emerytury i po ukończeniu 55. roku życia;
- 3) w przypadku ukończenia przez uczestnika 70 lat, jeżeli wcześniej nie wystąpił z wnioskiem o wypłatę środków;
- 4) na wniosek osoby uprawnionej, w przypadku śmierci uczestnika.

2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli uczestnik jest pracownikiem pracodawcy prowadzącego ten program. W takim przypadku wypłata następuje po ustaniu stosunku pracy.

3. Wypłata może być, w zależności od wniosku uczestnika albo osoby uprawnionej, dokonywana jednorazowo albo ratalnie. Wypłata jednorazowa jest dokonywana w terminie nie dłuższym niż 1 miesiąc od dnia złożenia wniosku, a w przypadku wypłaty ratalnej pierwsza rata jest płatna w terminie nie dłuższym niż 1 miesiąc od dnia złożenia wniosku, chyba że uczestnik albo osoba uprawniona wystąpi z wnioskiem o wypłatę w terminie późniejszym.

Art. 43. 1. Wypłata transferowa jest dokonywana w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia złożenia wniosku przez uczestnika.

2. Wypłata transferowa jest dokonywana:

- 1) do innego programu, którego uczestnikiem jest uczestnik programu;
- 2) na IKE uczestnika;
- 3) na IKE osoby uprawnionej, w przypadku śmierci uczestnika;
- 4) z IKE uczestnika na jego rachunek w programie na warunkach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego;

5) z PPK zmarłego uczestnika PPK na rachunek w programie małżonka zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej na warunkach określonych w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.

3. Wniosek o wypłatę transferową jest równoznaczny z wypowiedzeniem udziału w programie.

4. Wypłata transferowa, o której mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, jest dokonywana na podstawie dyspozycji uczestnika albo osoby uprawnionej po okazaniu pracodawcy potwierdzenia zawarcia umowy, o którym mowa w przepisach o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego.

5. Wypłata transferowa z programu nie może nastąpić w przypadku, gdy uczestnik pozostaje w stosunku pracy z pracodawcą prowadzącym ten program.

6. Przepis ust. 5 nie ma zastosowania, jeżeli wypłata transferowa następuje w przypadku likwidacji programu.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, środki zgromadzone na IKE uczestnika są przekazywane do programu i traktowane jak środki pochodzące ze składki dodatkowej, w rozumieniu niniejszej ustawy.

8. W przypadku likwidacji programu z przyczyny wskazanej w art. 40 ust. 1 pkt 4 wypłata transferowa nie następuje, a rachunki uczestników przenoszone są na wniosek pracodawcy do programu, w którym zaproponowano im gromadzenie środków na podstawie art. 7 ust. 2. Przepisy art. 41 stosuje się odpowiednio.

Art. 44. 1. Zwrot następuje w przypadku, jeżeli w terminie, o którym mowa w art. 41 ust. 6, nie zostanie wskazany rachunek do dokonania wypłaty transferowej.

2. Pracodawca, syndyk lub likwidator pracodawcy przekazuje zarządzającemu lub likwidatorowi zarządzającego informację o rachunku bankowym wskazanym przez uczestnika, na który należy dokonać zwrotu, oraz o rachunku, na który ma być przekazana kwota, o której mowa w art. 45.

3. Likwidator zarządzającego lub zarządzający może określić także inne niż przelew na rachunek bankowy uczestnika formy dokonania zwrotu.

4. Likwidator zarządzającego lub zarządzający na wniosek pracodawcy dokonuje zwrotu, po uprzednim przekazaniu kwoty naliczonego podatku od tych środków, na rachunek właściwego urzędu skarbowego.

5. W przypadku braku możliwości przekazania zwracanych środków, o których mowa w ust. 4, uczestnikowi, są one przekazywane do depozytu sądowego.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, środki przekazane do depozytu sądowego stają się własnością Skarbu Państwa, po upływie 20 lat od chwili przekazania ich do depozytu sądowego, chyba że uczestnik przed upływem tego terminu wyda dyspozycję przekazania tych środków na wskazany przez siebie rachunek bankowy. Przepis art. 187 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stosuje się odpowiednio.

7. Przepisy ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio w przypadku braku możliwości dokonania wypłaty, w przypadku określonym w art. 42 ust. 1 pkt 3.

8. Umowa zakładowa określa termin przekazania przez zarządzającego lub likwidatora zarządzającego środków uczestnika na rachunek, o którym mowa w ust. 2; termin ten nie może być dłuższy niż 3 miesiące od dnia otrzymania przez uczestnika informacji, o której mowa w art. 41 ust. 4.

Art. 45. 1. W przypadku zwrotu zarządzający albo likwidator zarządzającego przekazuje, ze środków uczestnika, na rachunek bankowy wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwotę w wysokości 30% sumy składek podstawowych wpłaconych do programu.

2. Kwota, o której mowa w ust. 1, stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Informacja o kwocie, o której mowa w ust. 1, ewidencjonowana jest na koncie ubezpieczonego, o którym mowa w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jako składka na ubezpieczenie emerytalne należna za miesiąc, w którym kwota ta została przekazana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy zakres danych, w tym w szczególności dotyczących zarządzającego i uczestnika, podawanych przez zarządzającego na dokumencie płatniczym, za pomocą którego przekazywana jest kwota, o której mowa w ust. 1;
- 2) sposób i tryb przeliczenia kwoty, o której mowa w ust. 1, na podstawie wymiaru świadczeń, jeżeli emerytura uczestnika lub osoby uprawnionej ma być obliczona od podstawy wymiaru.

Art. 46. Wypłata, wypłata transferowa lub zwrot następuje w formie pieniężnej, z uwzględnieniem art. 103 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Art. 47. 1. Uczestnik może dokonać w każdym czasie wypowiedzenia udziału w programie przez złożenie pracodawcy oświadczenia woli w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jego treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono, przy czym okres wypowiedzenia przewidziany umową zakładową nie może być krótszy niż 1 miesiąc i nie dłuższy niż 3 miesiące. Przepisy art. 43–45 stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku wypowiedzenia uczestnictwa w programie środki dotychczas zgromadzone na rachunku pozostają na tym rachunku do czasu ich wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

Art. 48. 1. W deklaracji uczestnik może dokonać rozrządzenia środkami zgromadzonymi na jego rachunku w ramach programu przez wskazanie osoby fizycznej uprawnionej do odbioru środków na wypadek jego śmierci.

2. Uczestnik może w każdej chwili zmienić lub odwołać rozrządzenie.

3. Jeżeli uczestnik wskazał kilka osób uprawnionych do otrzymania środków po jego śmierci, a nie oznaczył ich udziału w tych środkach, uważa się, że udziały tych osób są równe.

4. W przypadku braku rozrządzenia na wypadek śmierci uprawnieni są spadkobiercy na zasadach ogólnych, z zastrzeżeniem ust. 5. Wypłata na ich rzecz powinna nastąpić w terminie 1 miesiąca od dnia przedłożenia prawomocnego orzeczenia sądu o stwierdzeniu nabycia prawa do spadku oraz zgodnego oświadczenia wszystkich spadkobierców o sposobie podziału środków

zgromadzonych przez uczestnika lub prawomocnego postanowienia sądu o dziale spadku.

5. Jeżeli program prowadzony jest w formie, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, stosuje się odpowiednio art. 831 i 832 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

6. Uprawnionym do wypłaty świadczenia nie może być pracodawca, chyba że jest on członkiem najbliższej rodziny uczestnika. Członkami najbliższej rodziny uczestnika są: małżonek, dzieci, rodzice oraz wnuki.

Art. 49. Środki ze składki podstawowej nie podlegają egzekucji sądowej i administracyjnej, chyba że powstał obowiązek ich zwrotu albo wypłaty i wtedy podlegają egzekucji od dnia wymagalności. Ograniczenia te nie mają zastosowania do egzekucji mającej na celu zaspokojenie roszczeń z tytułu alimentów.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 50. 1. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, używa w firmie lub do określenia prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej albo w reklamie określenia „program emerytalny”, podlega grzywnie do 1 000 000 zł lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1, działając w imieniu osoby prawnej.

3. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1 i 2, następuje w trybie przepisów postępowania karnego.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 51–55. (pominięte)

Art. 56. 1. Pracodawcy, prowadzący w dniu wejścia w życie ustawy grupowe ubezpieczenia na życie związane z funduszem inwestycyjnym lub inną formę grupowego gromadzenia środków na cele emerytalne dla swoich pracowników, tracą prawo do odliczania poniesionych wydatków od podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne wynikające z odrębnych przepisów, jeżeli w terminie

do dnia 31 grudnia 2004 r. nie złożą wniosku o wpis programu do rejestru programów skutkującego wpisaniem tego programu do rejestru.

2. W przypadku wpisania programu, o którym mowa w ust. 1, do rejestru programów:

- 1) środki zgromadzone przed przystąpieniem pracownika do programu są przekazywane do tego programu i traktowane jak środki pochodzące ze składki podstawowej w rozumieniu niniejszej ustawy;
- 2) pracodawca i zarządzający są obowiązani do przechowywania dokumentacji dotyczącej terminów i wysokości składek wniesionych na konto pracownika prowadzone w ramach grupowego gromadzenia środków wraz z dokumentacją programu; do dokumentacji stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące informacji, o której mowa w art. 8.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli pracodawca i reprezentacja pracowników, tworząc program, dokonali zmiany zarządzającego środkami gromadzonymi w ramach grupowego ubezpieczenia na życie związanego z funduszem inwestycyjnym lub w ramach innej formy grupowego gromadzenia środków na cele emerytalne i dokonali wyboru innego zarządzającego programem albo nadali programowi inną formę niż dotychczasowa.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, zakład ubezpieczeń lub fundusz inwestycyjny są obowiązane po skutecznym rozwiązaniu umowy, na podstawie dyspozycji pracownika, przekazać te środki na jego rachunek prowadzony w ramach programu oraz przekazać pracodawcy dokumentację dotyczącą terminów i wysokości składek wniesionych na konto pracownika prowadzone w ramach grupowego gromadzenia środków.

5. Organ nadzoru zawiadomi Zakład Ubezpieczeń Społecznych o każdym przypadku, w którym postępowanie administracyjne, wszczęte na podstawie wniosku, o którym mowa w ust. 1, zakończy się pozostawieniem wniosku bez rozpoznania, odmową wpisu do rejestru lub umorzeniem postępowania.

6. Jeżeli pracodawca prowadził do dnia 31 grudnia 2004 r. grupowe gromadzenie środków na cele emerytalne, o którym mowa w ust. 1, zgromadzone środki mogą być przekazane do programu pod warunkiem, że pracodawca do dnia 31 grudnia 2005 r.łoży wniosek o rejestrację programu. Przepisy ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 57. Czynności pracodawcy związane z zawarciem i realizacją umowy zakładowej, naliczaniem i odprowadzaniem składek, wypłatą, wypłatą transferową i zwrotem nie stanowią czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego w rozumieniu przepisów o działalności ubezpieczeniowej.

Art. 58. Wnioski o rejestrację programów złożone przed dniem wejścia w życie ustawy są rozpatrywane na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 59. 1. Pracodawcy prowadzący program w dniu wejścia w życie ustawy są obowiązani dostosować program do przepisów ustawy do dnia 31 grudnia 2005 r., z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Dostosowanie programu do art. 6 ust. 9 pkt 2 i 3 powinno nastąpić do dnia 31 grudnia 2008 r.

3. Składki na rzecz osób będących uczestnikami programów w związku z umową agencji lub umową zlecenia mogą być wnoszone nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2007 r. Art. 27 stosuje się odpowiednio.

Art. 60. Fundusz emerytalny, do którego pierwsza składka wpłynęła przed dniem wejścia w życie ustawy, jest obowiązany do przekazania po raz pierwszy organowi nadzoru deklaracji zasad polityki inwestycyjnej funduszu, o której mowa w art. 194a ustawy wymienionej w art. 54, do dnia 30 września 2004 r.

Art. 61. Traci moc ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2001 r. poz. 623 oraz z 2002 r. poz. 253 i 1178).

Art. 62. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2004 r., z wyjątkiem art. 8 ust. 2 pkt 6, 7 i 8, art. 18 ust. 6, art. 25 ust. 4 i art. 43 ust. 2 pkt 2, 3 i 4, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2004 r.